

4.1. Váha nefinančních firem pod zahraniční kontrolou na výkonech sektoru nefinančních podniků a české ekonomiky

4.1.1. Produkce

• **V roce 2006 produkce firem pod zahraniční kontrolou převýšila polovinu celkové produkce sektoru nefinančních podniků** Polovinu veškeré produkce sektoru přesáhly nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou poprvé v roce 2006 (52,6 %) a na její výši za celou českou ekonomiku participovaly ze dvou pětín (40 %). Tehdy se podíl na sektoru nefinančních podniků proti roku 2005 velmi výrazně zvýšil (+8,8 p.b.), když předchozí rok tento podíl spíše stagnoval (+0,1 p.b.) a v následujícím roce dokonce poklesl (-0,4 p.b.). Rovněž v roce 2008 firmy pod zahraniční kontrolou svůj podíl na produkci nefinančních podniků zvýšily jen nepatrně (+0,3 p.b.), aby v krizovém roce 2008 svou uvedenou proporcí navýšily výrazněji (+0,8 p.b.) na 53,2 %. V každém případě šlo o výrazný nárůst podílu, neboť v roce 1995 participovaly firmy pod zahraniční kontrolou na celkové produkci nefinančních podniků zhruba desetinou (10,1 %).

• **Silné růsty podílů na počátku dekády po přílivu přímých investic do strojírenství a také do odvětví Nemovitosti a služby pro podniky** K nejvýznamnějšímu pohybu zmíněného podílu došlo na počátku dekády v roce 2000, kdy podíl firem pod zahraniční kontrolou převýšil 30 % celkové produkce nefinančních podniků - proti roku 1999 o 9,1 p.b., což byl zároveň nejvyšší nárůst podílů). Došlo k tomu díky výraznému růstu přímých zahraničních investic v segmentu strojů, přístrojů a zařízení (elektrické, kancelářské, zdravotnické, dopravní), jejichž příliv se v roce 2000 proti roku 1999 téměř ztrojnásobil (z 15,6 mld. korun na 40,6 mld. korun). Podobně i v odvětví Nemovitosti a služby pro podniky došlo v roce 2000 ke zdvojnásobení přílivu přímých zahraničních investic (ze 14,6 mld. korun na 28,9 mld. korun).

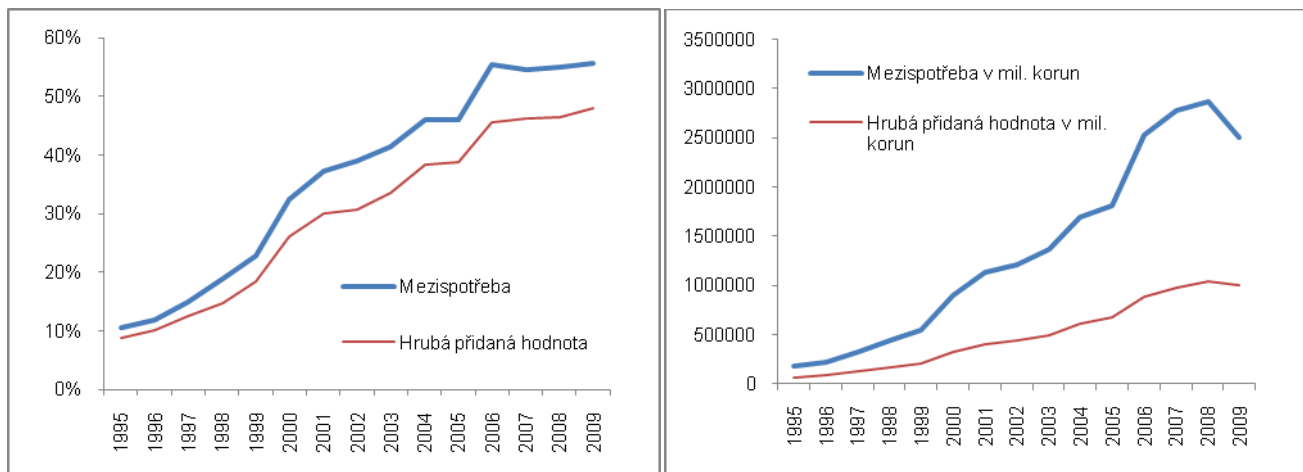
Vzhledem k rozdílnému vývoji v sektoru služeb se podíly firem pod zahraniční kontrolou soustřeďovaly zpočátku do odvětví průmyslu, především zpracovatelského.

• **Překvapivý růst podílů na produkci v období ekonomické krize** Skutečnost, že i v letech 2008 a 2009 došlo k růstu podílu nefinančních firem pod zahraniční kontrolou na celkové produkci nefinančních podniků, je poněkud překvapivá. Podle propadu zahraniční poptávky na začátku hospodářské krize v ČR bylo totiž možné předpokládat, že to bude právě segment exportně orientovaných firem pod zahraniční kontrolou, které budou tímto vývojem postiženy nejvíce. Nakonec podíl nefinančních firem pod zahraniční kontrolou na celkové produkci nefinančních podniků nakonec stoupl. To ukazuje, že naopak segment domácích firem byl ekonomickou krizí postižen více.

• **Při výrazných propadech v miliardovém vyjádření byl pokles produkce v roce 2009 méně hluboký než za sektor nefinančních podniků celkem** Produkce nefinančních firem pod zahraniční kontrolou se v roce 2009 propadla o 396 mld. korun na 3512 mld. korun, tj. o více než desetinu (-10,1 %). Byla to téměř polovina propadu produkce všech nefinančních podniků v ČR v daném roce (-852 mld. korun), když propad za celou ekonomiku činil 895 mld. korun.

Zasažení krizí tak bylo v propadu produkce pro cizí firmy méně výrazné než za zbytek sektoru nefinančních podniků, neboť jejich podíl na celkové produkci tohoto sektoru zůstal v letech 2008 i 2009 nadpoloviční. Pak i meziroční pokles produkce firem pod zahraniční kontrolou v procentním vyjádření byl v roce 2009 méně hluboký (-10,1 %) než v sektoru nefinančních podniků celkem (-11,4 %).

Graf č. 20 Podíly firem pod zahraniční kontrolou na sektoru nefin. podniků celkem (v %) **Graf č. 21 Nefin. firmy pod zahraniční kontrolou (mezi spotřebou a HPH v mil. korun)**

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty

4.1.2. Mezispotřeba a hrubá přidaná hodnota

- **Podíl cizích firem na mezispotřebě vyšší než na hrubé přidané hodnotě sektoru nefinančních podniků**

Na straně užití účtu výroby v členění na mezispotřebu a hrubou přidanou hodnotu vykazuje segment nefinančních firem pod zahraniční kontrolou podstatně vyšší podíly na mezispotřebě než na hrubé přidané hodnotě. Může to souviset s výše uvedeným „přepřacovacím“ charakterem tohoto segmentu v České republice.

Lze tak soudit z toho, že zatímco v roce 2009 tvořila mezispotřeba nefinančních firem pod zahraniční kontrolou 55,7 % celkové mezispotřeby sektoru, jejich podíl na hrubé přidané hodnotě sektoru činil pouze 47,9 %. Srovnatelný podíl na produkce činil v tomto roce již zmíněných 53,2 %.

- **Vývoj podílu na mezispotřebě**

Jestliže v roce 1995 spotřebovaly nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou na svou produkci 179,5 mld. korun - což představovalo zhruba desetinový podíl (10,6 %) na srovnatelné veličině za sektor nefinančních podniků -, v roce 2009 již činila jejich mezispotřeba 2503,8 mld. korun. Podíl na mezispotřebě sektoru nefinančních podniků se zvýšil na 55,7 %.

- **Vývoj podílu na hrubé přidané hodnotě**

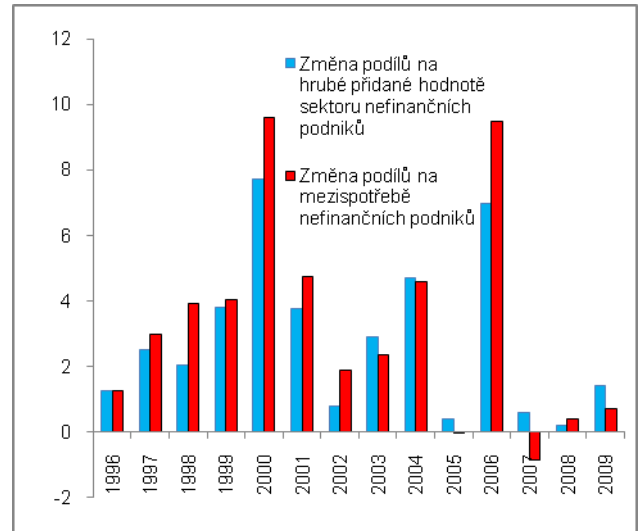
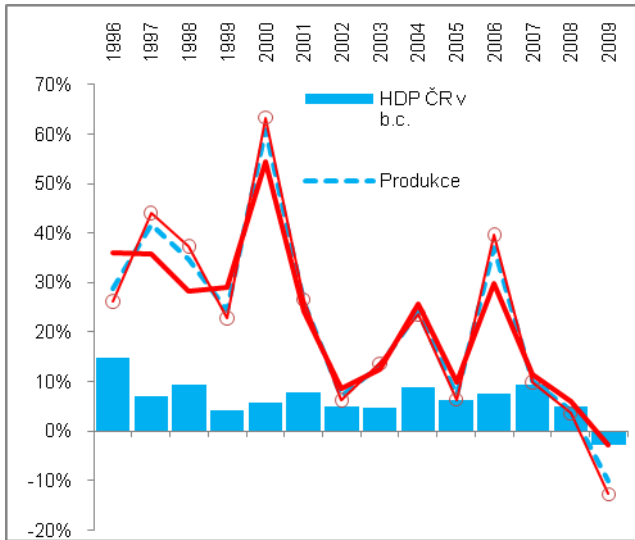
Hrubá přidaná hodnota vytvořená v nefinančních firmách pod zahraniční kontrolou se zvýšila z 68,5 mld. korun v roce 1995 (tj. 8,8 % sektoru) na 1008,6 mld. korun v roce 2009 (na 47,9 % hrubé přidané hodnoty sektoru). K nejvýraznějšímu meziročnímu růstu těchto podílů došlo – srovnatelně jako u produkce – v letech 2000 (+7,7 p.b.) a 2006 (+7 p.b.).

- **Nefinanční firmy pod zahraniční kontrolou rostly 6x rychleji než sektor celkem**

Mezispotřeba firem pod zahraniční kontrolou stoupla za období 1995-2009 zhruba 14krát, hrubá přidaná hodnota 14,7krát. O síle nefinančních podniků pod zahraniční kontrolou v české ekonomice svědčí fakt, že ve srovnání s těmito extrémními přírůstky mezispotřeby a hrubé přidané hodnoty za období 1995-2009 se v sektoru nefinančních podniků zvýšily tyto veličiny v obou případech pouze 2,7krát.

Graf č. 22 Dynamika výkonových charakteristik nefin. firem pod zahraniční kontrolou (y/y v %)

Graf č. 23 Meziroční změny podílů nefinančních firem pod zahraniční kontrolou (v p.b.)

Pramen: ČSÚ, vlastní propočty